

FACTSHEET WET MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Op 1 juli 2013 is de wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. In 2019 is de Melcode aangepast. Deze wet geldt voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. Organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren in deze sectoren dienen een meldcode op te stellen, toegeschreven naar de eigen praktijksituatie. De verplichte meldcode heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

“Een professional die werkt met een meldcode, grijpt drie keer vaker in dan een collega die geen meldcode gebruikt.”
(Doeven, 2008)

De stappen van de meldcode

De meldcode beschrijft in vijf stappen hoe te handelen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Beschrijf in de vakken onder de signalen zo concreet en feitelijk mogelijk wat u heeft waargenomen, door gebruik te maken van hoe, wat, waar, wanneer en hoe vaak.

Stap 2: Collegiale consultatie

Bespreek de signalen met een deskundige collega of in een teamoverleg. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis. Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het cliëntdossier. Schrijf op met wie, wat en wanneer u dit besproken heeft.

Stap 3: Gesprek met de cliënt

Bespreek de signalen met de cliënt. Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

Leg de cliënt het doel uit van het gesprek;

- Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
- Nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
- Kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

kadera.nl

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:

- Er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- Als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met u zal verbreken en dat de cliënt daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het geweld.

Stap 4: Wegen van het geweld aan de hand van afwegingskader

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt de aard en ernst van het huiselijk geweld en/of kindermishandeling, middels het afwegingskader. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. U kunt gebruik maken van risicotaxatie-instrumenten, indien deze in uw organisatie beschikbaar zijn.

Beantwoord de volgende vragen van het afwegingskader:

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier
Ja: Ga verder met afweging 2
2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee: Ga verder met afweging 3
Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Ga verder met afweging 4
4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
Nee: Melden bij Veilig Thuis
Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.
Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.
Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis. Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

kadera.nl

Stap 5: Beslissen over het doen van een melding en het inzetten van noodzakelijke hulp

U maakt de beslissing of melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is en/of dat hulpverlening kan worden georganiseerd. Deze beslissing legt u vast in het dossier van de cliënt:

- Informeer uw cliënt dat u contact opneemt met Veilig Thuis;
- Meld uw vermoeden bij Veilig Thuis;
- Sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg bij uw melding met Veilig thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en naastbetrokkenen zoals gezinsleden te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld.
- Organiseer de noodzakelijke hulp en meld dit bij Veilig Thuis;
- Volg de effecten van deze hulp;
- Doe wederom een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld en/of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Werken met de meldcode is verplicht

Bij een meldplicht zou de professional vermoedens van geweld moeten melden bij andere instanties. Deze verplichting bestaat niet bij de wet Meldcode. De professional is verplicht om bij vermoedens van huiselijk geweld volgens de stappen van de meldcode te handelen, echter de beslissing om wel of niet te melden ligt in handen van de professional zelf. Het stappenplan van de meldcode biedt houvast bij het afwegen van die beslissing.

kadera.nl

Geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking waar nodig

Hulpverleners hebben vaak een beroepsgeheim, ook wel zwijgplicht genoemd. Hierdoor mag de hulpverlener geen informatie over de cliënt verspreiden zonder diens toestemming. Hoewel het uitgangspunt van de wet Meldcode is dat deze toestemming wordt gevraagd, kan het soms in het belang van de cliënt zijn om vertrouwelijke gegevens uit te wisselen met collega's of anderen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer op die manier ernstige mishandeling kan worden voorkomen.

Met ingang van de wet Meldcode is een meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Het meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling mogen melden bij Veilig Thuis. Daarbij moet men wel kunnen laten zien dat de stappen van de meldcode zorgvuldig doorlopen zijn en worden verantwoord waarom er zonder toestemming van de cliënt gemeld wordt.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik, door te spreken, zwaarwegende belangen van mijn cliënt of van zijn/haar kinderen behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te doorbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënt te vragen of te krijgen voor het bespreken van de situatie met iemand die kan helpen?
4. Wegen de belangen om te spreken op tegen de belangen die de cliënt heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken, aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld kan worden aangepakt?

Een melding gemaakt, wat dan?

Meldingen worden gedaan bij Veilig Thuis; het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldingen die binnenkomen worden opgenomen en geregistreerd. Veilig Thuis stelt na een melding een onderzoek in naar de signalen. Hierbij wordt contact gezocht met de cliënt en andere betrokkenen. Iedereen heeft het recht om informatie over een cliënt te verstrekken als Veilig Thuis daar in het kader van een onderzoek om vraagt. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt gekeken welke hulp nodig is, om vervolgens de noodzakelijke hulp voor het slachtoffer en de pleger te organiseren en hen daartoe, waar nodig, te motiveren.

De precieze invulling die aan een Veilig Thuis wordt gegeven, kan verschillen per regio. Sommige Veilig Thuisorganisaties hebben met ketenpartners een interventieteam gevormd dat zelf hulpverleningstrajecten uitstippelt. Andere beperken zich tot het doorverwijzen naar geschikte hulpverleningsinstanties. Elke locatie van Veilig Thuis is op de hoogte van de samenwerkingsverbanden die in de regio op het gebied van huiselijk geweld bestaan.

Kijk op www.veiligthuis.nl om de dichtstbijzijnde Veilig Thuis organisatie bij u in de buurt te vinden, of bel naar het landelijke nummer 0800-2000.

Geweld stopt
niet vanzelf.

IJsselland

ADVIES- EN MELDPUNT
HUISELIJK GEWELD EN
KINDERMISHANDELING

Inspanningen na de melding

De betrokkenheid van de beroepskracht bij de cliënt houdt na de melding niet op. Veilig Thuis is verplicht om u als melder te informeren over de maatregelen die zijn genomen om de situatie voor de cliënt te verbeteren. In overleg met Veilig Thuis bespreekt de beroepskracht wat hij of zij zelf, na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de cliënt of gezinsleden te ondersteunen en te beschermen. Wanneer u in het contact nieuwe signalen waarneemt, is het belangrijk deze te melden zodat ze kunnen worden meegenomen in het onderzoek.

De meldcode bij (vermoedens van) eergerelateerd geweld

“Eergerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.”

(Ferwerda & Leiden, 2005)

Indien er sprake is van een vermoeden van eergerelateerd geweld gelden specifieke aandachtspunten bij de meldcode:

Stap 1: In kaart brengen van signalen.
Zoek naar contactmogelijkheden en houd de zaak in een zo klein mogelijke kring, zodat zo weinig mogelijk mensen op de hoogte zijn.
Bij acute bedreiging van de veiligheid: neem direct contact op met de politie.

Stap 2: Raadpleeg een op het gebied van eergerelateerd geweld deskundige collega en, zo nodig, Veilig Thuis voor advies.
Heeft u geen ter zake deskundige collega, neem dan altijd contact op met Veilig Thuis voor advies.

kadera.nl

Stap 3: Gesprek met het (potentiële) slachtoffer.
Beoordeel of het, gelet op de veiligheid van het (potentiële) slachtoffer, mogelijk is om in gesprek te gaan over de signalen. Doe dit nooit zonder dat u hierover een deskundige heeft geraadpleegd, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt.

Stap 4: Raadpleeg een deskundige voor het wegen van de aard, omvang en dreiging van het geweld.
Er is specifieke deskundigheid nodig om de ernst en urgentie goed te kunnen inschatten. Experts gebruiken hiervoor een speciaal risicotaxatie-instrument.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden.
Laat u bij uw beslissing over de vraag of u zelf voldoende hulp kunt bieden of organiseren, of dat een melding noodzakelijk is, leiden door de taxatie die een deskundige bij stap 4 heeft gedaan.

Literatuur

- Doeven, I. (2008). *Meldcodes kindermishandeling. Beschikking, waardering, gebruik en scholing. Verslag van onderzoek naar de beschikking over, de waardering van en scholing in het gebruik van meldcodes kindermishandeling.* Den Haag: Ministerie voor Jeugd en Gezin.
- Ferwerda, H.B., & Leiden, van, I. (2005). *Eerwraak of eengerelateerd geweld? Naar een werkdefinitie.* Den Haag: WODC/Advies- en onderzoeksgroep Beke.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2013). *Horen, zien en zwijgplicht? Wegwijzer huiselijk geweld en beroepsgeheim.* Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (2013). *Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.* Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (2013). *Veelgestelde vragen meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.* Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Movisie (2014). *Factsheet De Meldcode bij (vermoedens van) eengerelateerd geweld.* Utrecht: Movisie.

kadera.nl